Statistinės duomenų analizės praktinės užduotys

2017

10. **Tiesinė regresija**

(a) *Vieno kintamojo tiesinė regresija* (ČM II.5.2). Visuomeninis centras "Madam" kreipėsi į vyriausybę su prašymu visus valdininkus priversti lankyti jų centro organizuojamus džentelmeniškumo kursus. Kursų naudą pagrindė duomenimis, pateiktais lentelėje.

Treniruotės	254	230	254	300	320	364	312	264	274	226	274
Komplimentai	124	108	85	152	140	198	182	125	130	95	171
Treniruotės	234	274	306	234	252	340	364	324	368	286	318
Komplimentai	102	115	109	115	134	213	155	188	204	85	148
Treniruotės	216	350	216	358	222	374	222	230	360	336	
Komplimentai	106	155	73	179	118	159	79	74	180	126	

```
dat.a <- matrix(c(254, 124,  230, 108,  254,  85,  300, 152,  320, 140,
                  364, 198,  312, 182,  264, 125,  274, 130,  226,  95,
                  274, 171,  234, 102,  274, 115,  306, 109,  234, 115,
                  252, 134,  340, 213,  364, 155,  324, 188,  368, 204,
                  286,  85,  318, 148,  216, 106,  350, 155,  216,  73,
                  358, 179,  222, 118,  374, 159,  222,  79,  230,  74,
                  360, 180,  336, 126),
                byrow = TRUE,
                nrow = 32, ncol = 2)

dat.a<-as.data.frame(dat.a)
colnames(dat.a) <- c("Treniruotes", "Komplimentai")
dat.a
```

```
##    Treniruotes Komplimentai
## 1          254          124
## 2          230          108
## 3          254           85
## 4          300          152
## 5          320          140
## 6          364          198
## 7          312          182
## 8          264          125
## 9          274          130
## 10         226           95
## 11         274          171
## 12         234          102
## 13         274          115
## 14         306          109
## 15         234          115
## 16         252          134
## 17         340          213
## 18         364          155
## 19         324          188
## 20         368          204
## 21         286           85
```

```
## 22         318          148
## 23         216          106
## 24         350          155
## 25         216           73
## 26         358          179
## 27         222          118
## 28         374          159
## 29         222           79
## 30         230           74
## 31         360          180
## 32         336          126
```

Joje užfiksuota, kiek kartų kiekvienas vyras kursuose treniravosi buti džentelmenu (x) ir kiek po to per menesį savo žmonai viešai pasakė komplimentų (skaičiavo uošvė). Ištirkite, ar tinka tiesinės regresijos modelis, ir padarykite prognozę, kiek komplimentų pasakys vyras, treniravęsis 267 kartus. Sudarykite 95% prognozės ir vidurkio pasikliovimo intervalus.

```
modelis.a <- lm(Komplimentai~Treniruotes, data = dat.a)
summary(modelis.a)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = Komplimentai ~ Treniruotes, data = dat.a)
##
## Residuals:
##     Min      1Q  Median      3Q     Max
## -48.296 -17.052   3.023  15.223  47.762
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) -35.87554   24.13549  -1.486    0.148
## Treniruotes   0.59151    0.08209   7.205  5.1e-08 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 24.46 on 30 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.6338, Adjusted R-squared:  0.6216
## F-statistic: 51.92 on 1 and 30 DF,  p-value: 5.097e-08
```

```
ats <- data.frame(267)
colnames(ats) <- c("Treniruotes")
predict(modelis.a, ats, interval="confidence")
```

```
##        fit      lwr      upr
## 1 122.0577 112.4724 131.6429
```

```
plot(modelis.a)
```

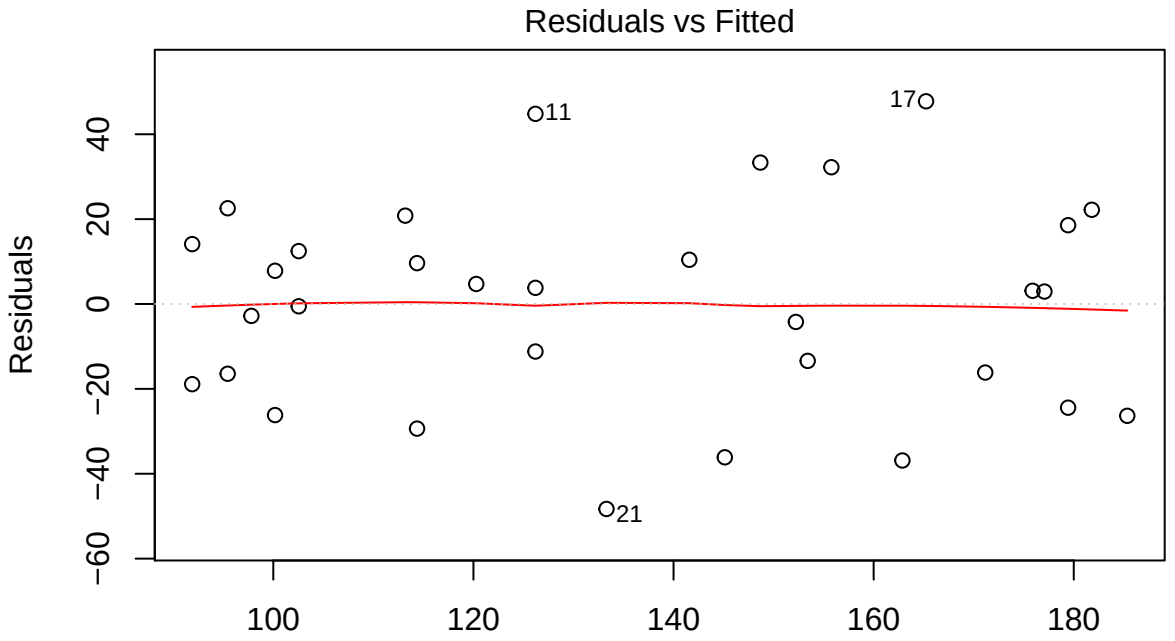
Residuals vs Fitted
Residuals
Fitted values
lm(Komplimentai ~ Treniruotes)
11
17
21
−60
−40
−20
0
20
40
100
120
140
160
180

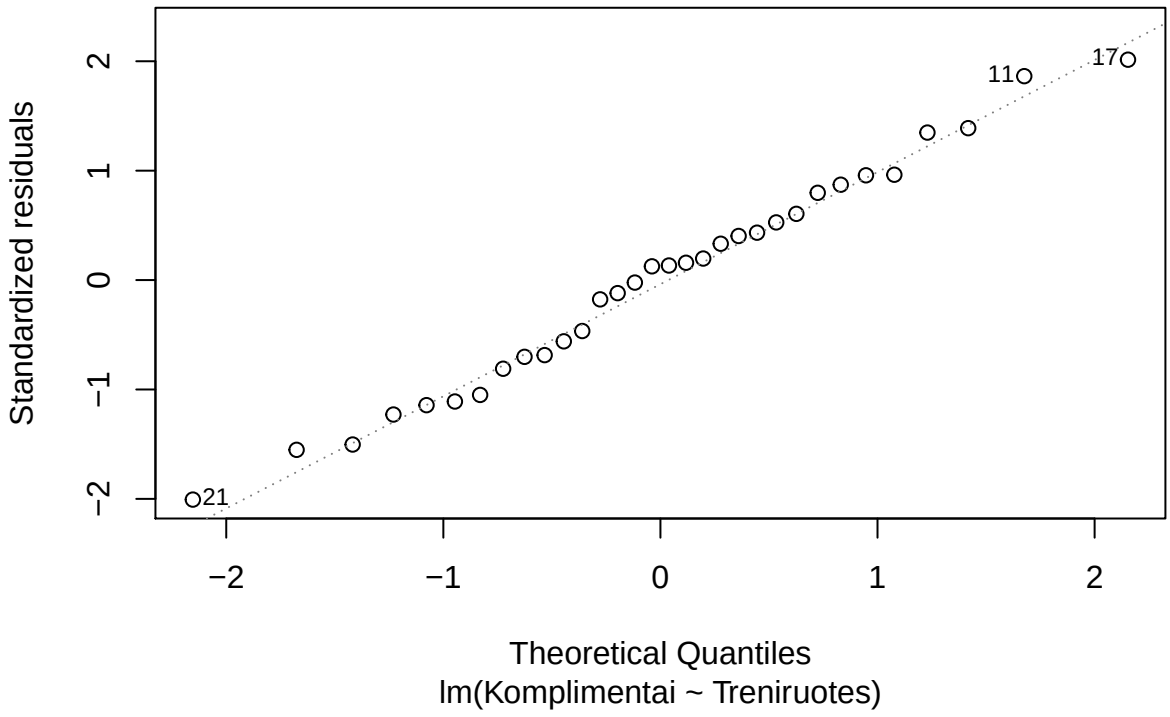
Normal Q−Q
Standardized residuals
Theoretical Quantiles
lm(Komplimentai ~ Treniruotes)
11
17
21
−2
−1
0
1
2

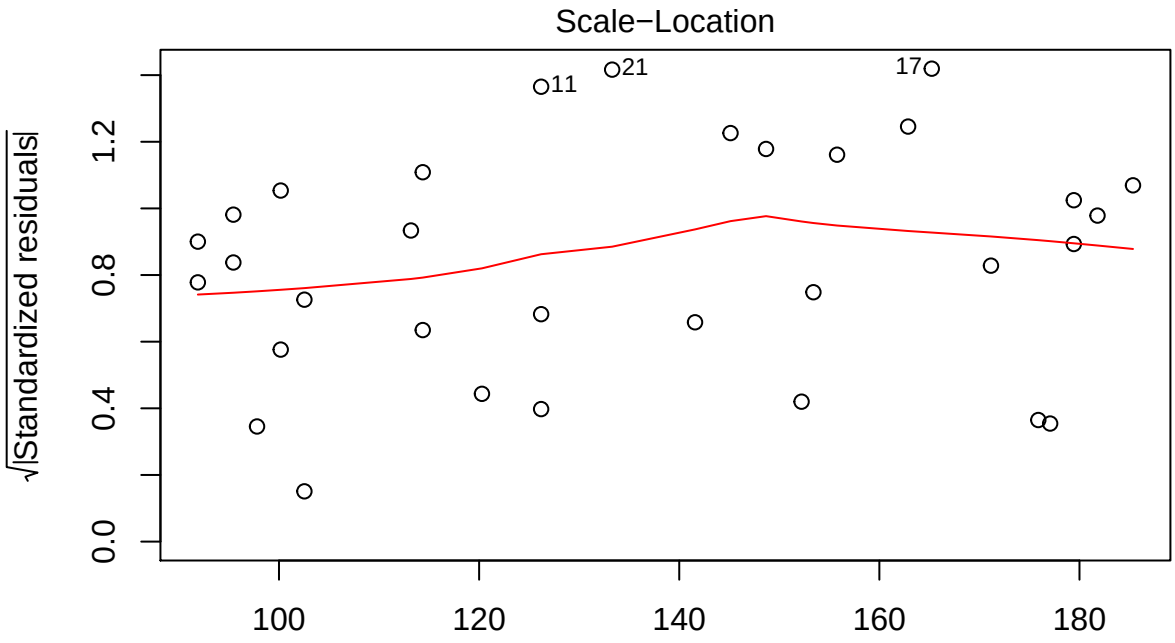

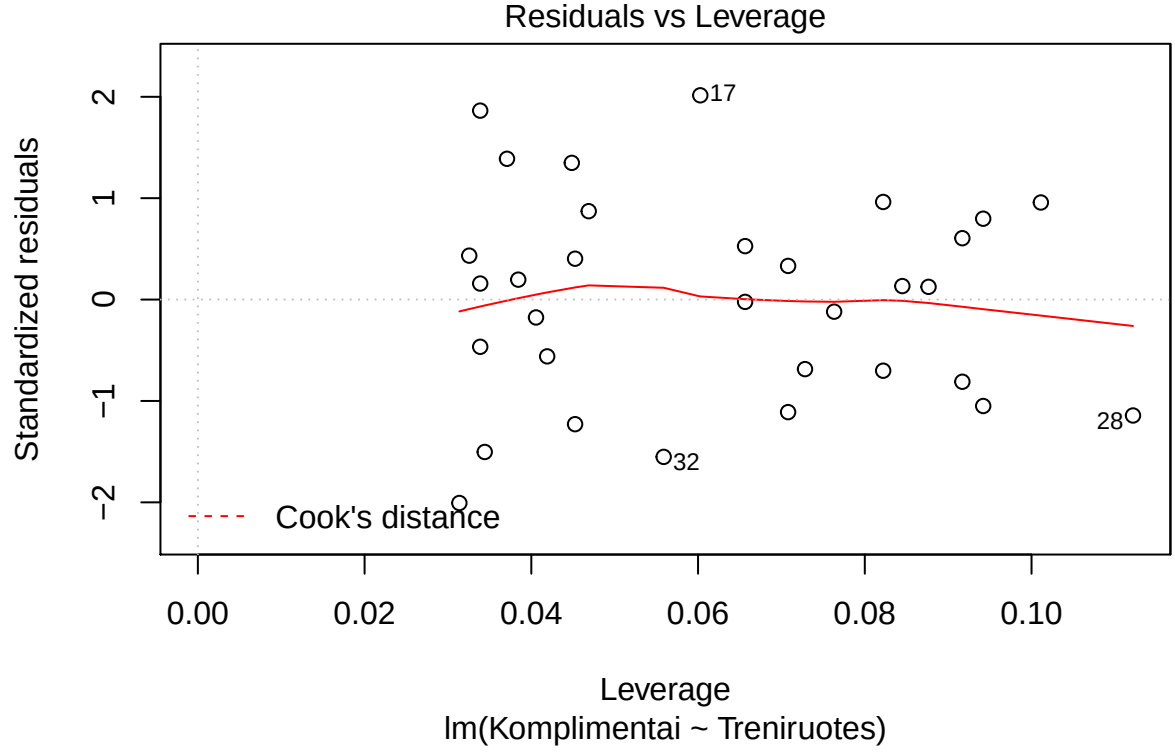


```
hist(modelis.a$residuals)
```

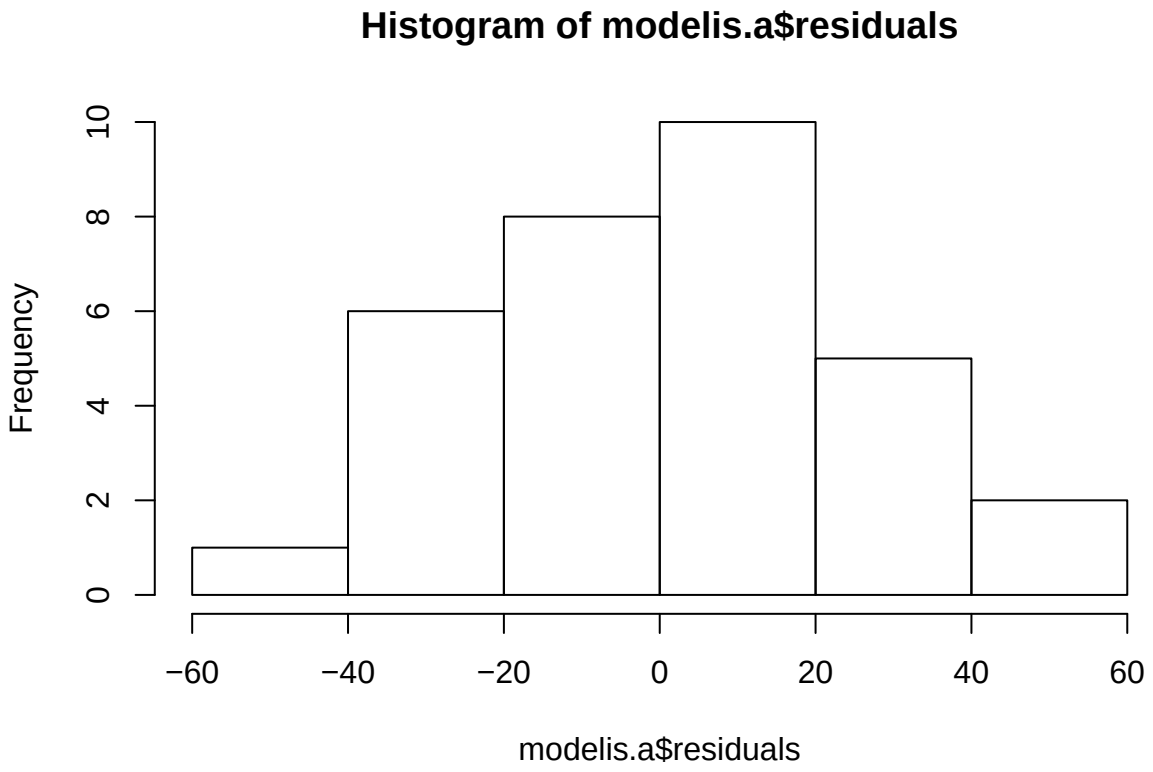


```
confint(modelis.a, 'Treniruotes', level = 0.95)
```

```
##                 2.5 %    97.5 %
## Treniruotes 0.4238559 0.7591642
```

(b) *Vieno kintamojo tiesinė regresija* (ČM II.5.3). Paplūdimio gelbėtojų tarnyba visą mėnesį fiksavo vandens temperatūrą ir maksimalų besimaudančiųjų skaičių. Duomenys pateikti lentelėje.

Vandens temperatūra	17	18	16	18	16	18	14	15	19	12	12	14
Mauduolių skaičius	79	83	78	82	78	81	74	76	84	71	72	73
Vandens temperatūra	20	14	15	15	20	16	18	21	17	17	16	12
Mauduolių skaičius	85	76	76	77	86	79	82	88	81	82	79	120

```
dat.b <- matrix(c(17, 79,  18, 83,  16, 78,  18, 82,  16, 78,
                  18, 81,  14, 74,  15, 76,  19, 84,  12, 71,
                  12, 72,  14, 73,  20, 85,  14, 76,  15, 76,
                  15, 77,  20, 86,  16, 79,  18, 82,  21, 88,
                  17, 81,  17, 82,  16, 79,  12, 120),
                byrow = TRUE,
                nrow = 24, ncol = 2)

dat.b<-as.data.frame(dat.b)
colnames(dat.b) <- c("vand_temp", "maud_sk")
dat.b
```

```
##    vand_temp maud_sk
## 1         17      79
## 2         18      83
## 3         16      78
## 4         18      82
```

```
## 5          16       78
## 6          18       81
## 7          14       74
## 8          15       76
## 9          19       84
## 10         12       71
## 11         12       72
## 12         14       73
## 13         20       85
## 14         14       76
## 15         15       76
## 16         15       77
## 17         20       86
## 18         16       79
## 19         18       82
## 20         21       88
## 21         17       81
## 22         17       82
## 23         16       79
## 24         12      120
```

Ištirkite, ar vandens temperatura įtakoja mauduolių skaičių. Reikšmingumo lygmuo $\alpha = 0.05$. Ką galima pasakyti apie regresijos modelį, pašalinus išskirtis?

```
plot(dat.b)
```

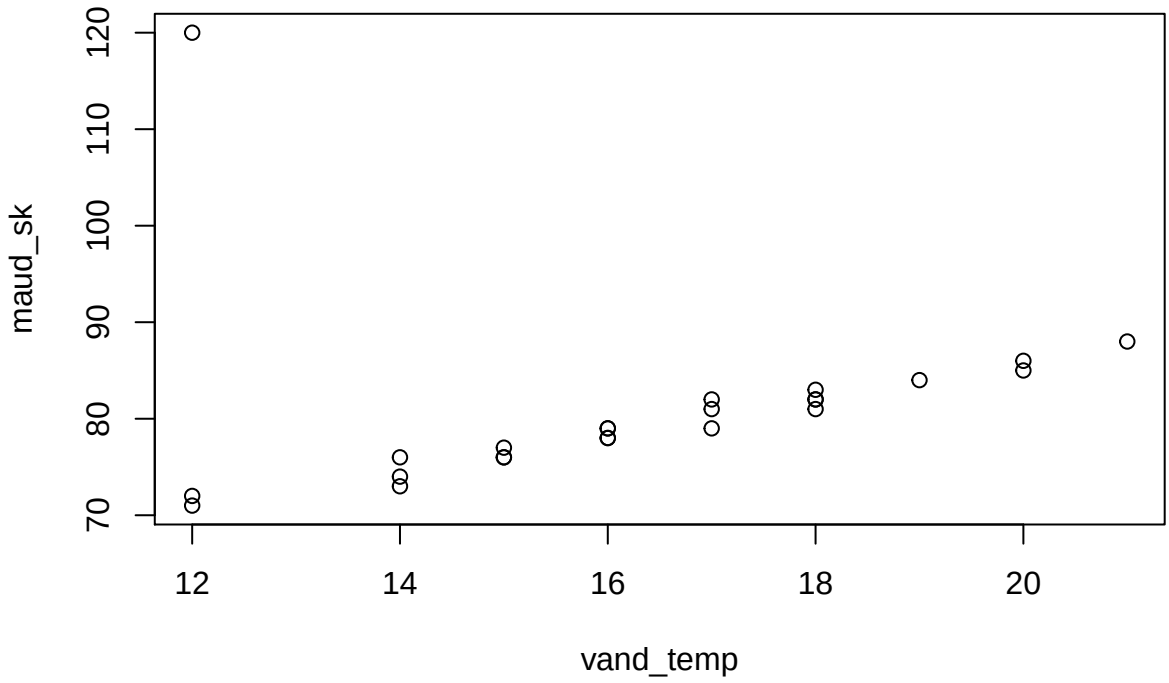


```
modelis.b <- lm(maud_sk~vand_temp, data = dat.b)
summary(modelis.b)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = maud_sk ~ vand_temp, data = dat.b)
##
## Residuals:
```

```
##    Min     1Q Median     3Q    Max
## -8.133 -4.077 -1.812  0.914 40.867
##
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  74.0950    12.9997   5.700 9.86e-06 ***
## vand_temp     0.4198     0.7909   0.531    0.601
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 9.573 on 22 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.01264,    Adjusted R-squared:  -0.03224
## F-statistic: 0.2817 on 1 and 22 DF,  p-value: 0.6009
```

```
hist(modelis.b$residuals)
```

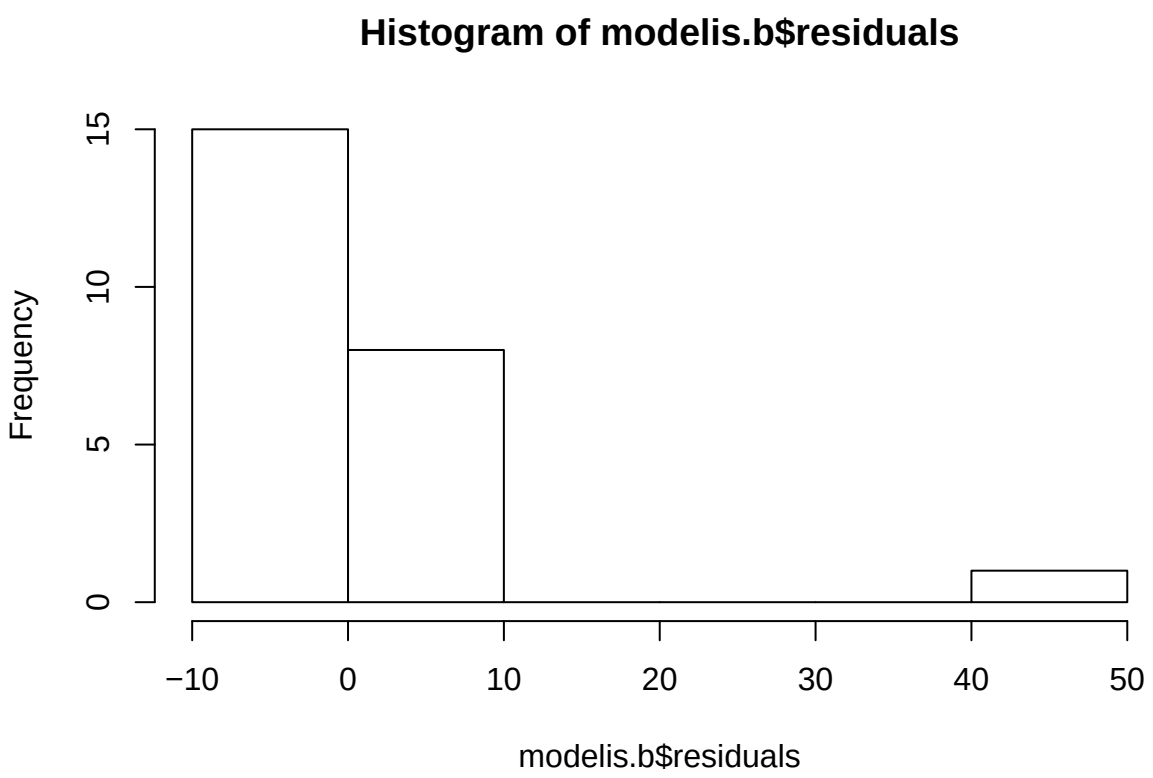


```
confint(modelis.b, 'vand_temp', level = 0.95)
```

```
##                2.5 %   97.5 %
## vand_temp -1.220413 2.060003
```

```
# without outliers
dat.b.wo <- dat.b[which(dat.b$maud_sk < 120),]
plot(dat.b.wo)
```

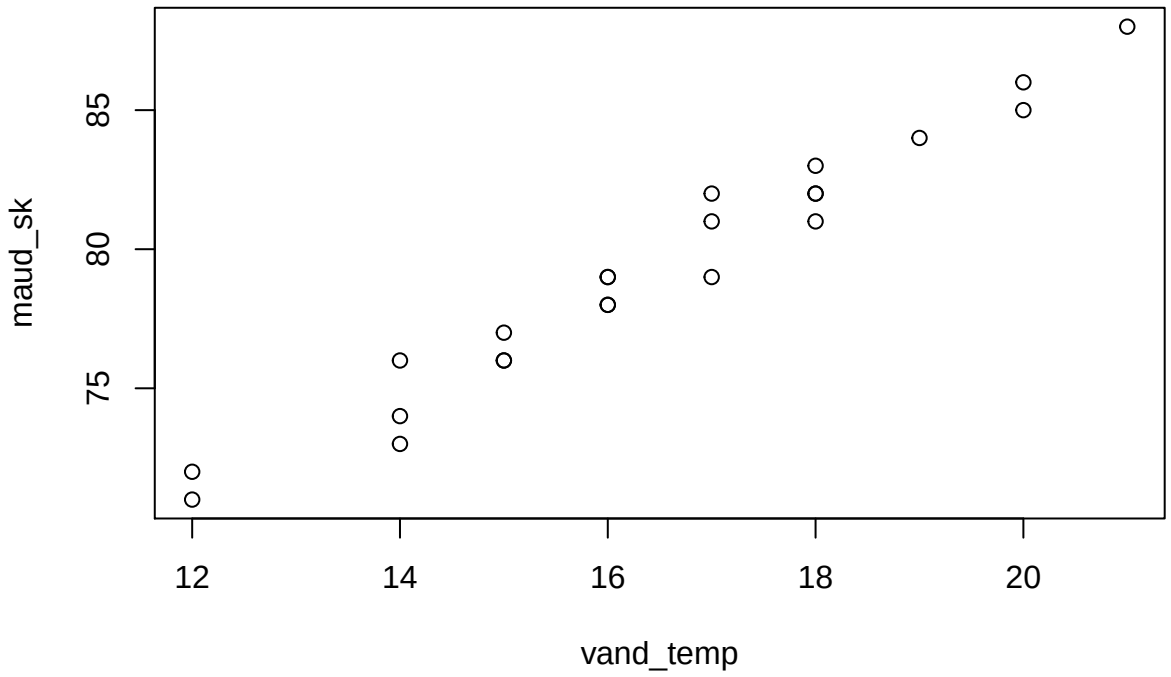


```
modelis.b.wo <- lm(maud_sk~vand_temp, data = dat.b.wo)
summary(modelis.b.wo)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = maud_sk ~ vand_temp, data = dat.b.wo)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -1.73842 -0.57800 -0.05926  0.58243  1.74285
##
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) 48.98433    1.27996   38.27   <2e-16 ***
## vand_temp    1.83958    0.07709   23.86   <2e-16 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 0.871 on 21 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.9644, Adjusted R-squared:  0.9627
## F-statistic: 569.4 on 1 and 21 DF,  p-value: < 2.2e-16
```

```
hist(modelis.b.wo$residuals)
```

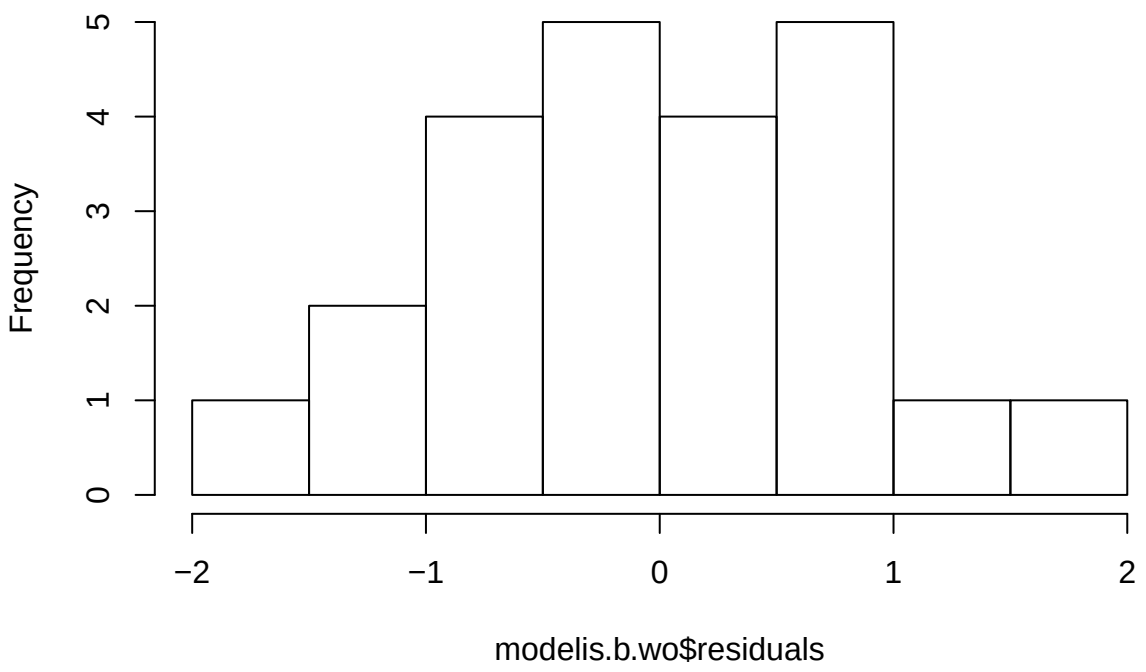


```
confint(modelis.b.wo, 'vand_temp', level = 0.95)
```

```
##              2.5 %   97.5 %
## vand_temp 1.679254 1.999901
```

(c) *Kelių kintamųjų tiesinė regresija.* (ČM II.6.1). Policijos komisaras pastebėjo, kad po kiekvienos stambesnės privatizacijos kai kurie valdininkai gauna iš *nežinomos tetos* dovanų (palikimus). Duomenys apie dovanų vertę (tūkst. dolerių), privatizuotų objektų kainą (mln.eurų) ir konkurse dalyvavusių firmų skaičių pateikti lentelėje.

Vertė (x_1)	88	83	88	78	70	80	61	78
Firmų skaičius (x_2)	24	4	20	8	20	12	16	16
Dovana (Y)	106,5	74,5	93,5	80	85,5	91	80	85,5
Vertė (x_1)	87	82	87	77	69	79	60	77
Firmų skaičius (x_2)	28	4	17	9	17	12	16	20
Dovana (Y)	108,6	75,6	97,6	81,2	86,6	92,1	81,1	86,6

```
dat.c <- matrix(c(88, 24, 106.5,  83,  4, 74.5,  88, 20,  93.5,
                  78,  8,  80.0,  70, 20, 85.5,  80, 12,  91.0,
                  61, 16,  80.0,  78, 16, 85.5,  87, 28, 108.6,
                  82,  4,  75.6,  87, 17, 97.6,  77,  9,  81.2,
                  69, 17,  86.6,  79, 12, 92.1,  60, 16,  81.1,
                  77, 20,  86.6),
                byrow = TRUE,
                nrow = 16, ncol = 3)

dat.c<-as.data.frame(dat.c)
colnames(dat.c) <- c("x1", "x2", "y")
dat.c
```

```
##    x1 x2     y
## 1  88 24 106.5
## 2  83  4  74.5
## 3  88 20  93.5
## 4  78  8  80.0
## 5  70 20  85.5
## 6  80 12  91.0
## 7  61 16  80.0
## 8  78 16  85.5
## 9  87 28 108.6
## 10 82  4  75.6
## 11 87 17  97.6
## 12 77  9  81.2
## 13 69 17  86.6
## 14 79 12  92.1
## 15 60 16  81.1
## 16 77 20  86.6
```

Kokią tetos dovaną prognozuotumete valdininkui, jei objektas privatizuotas už 90 mln. eurų, o konkurse dalyvavo 10 firmų? Ar šiems duomenims tinka tiesinės regresijos modelis?

```
plot(dat.c)
```

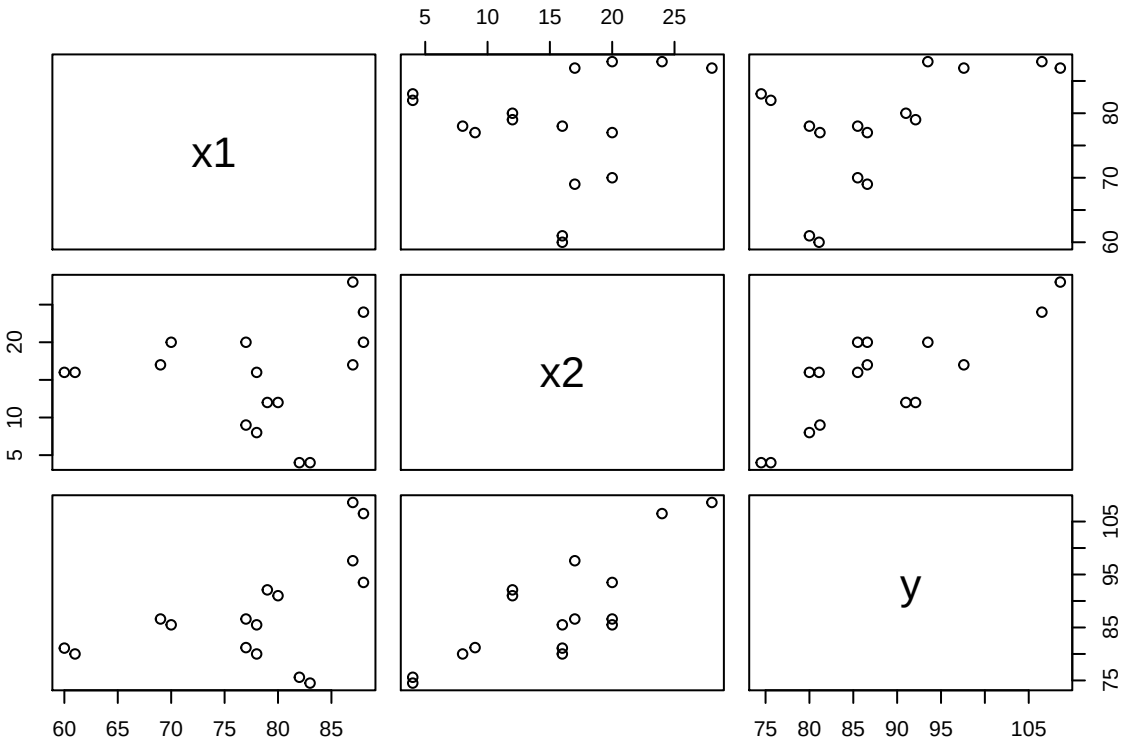


```
modelis.c <- lm(y~x1+x2, data = dat.c)
summary(modelis.c)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = y ~ x1 + x2, data = dat.c)
##
## Residuals:
##     Min      1Q  Median      3Q     Max
```

```
## -6.2581 -3.4671  0.3923  2.0151  7.1354
##
## Coefficients:
##             Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  29.5270     9.4639   3.120 0.008128 **
## x1            0.5317     0.1197   4.441 0.000665 ***
## x2            1.1196     0.1568   7.142 7.57e-06 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 4.075 on 13 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.855,  Adjusted R-squared:  0.8327
## F-statistic: 38.34 on 2 and 13 DF,  p-value: 3.534e-06
```

```
hist(modelis.c$residuals)
```

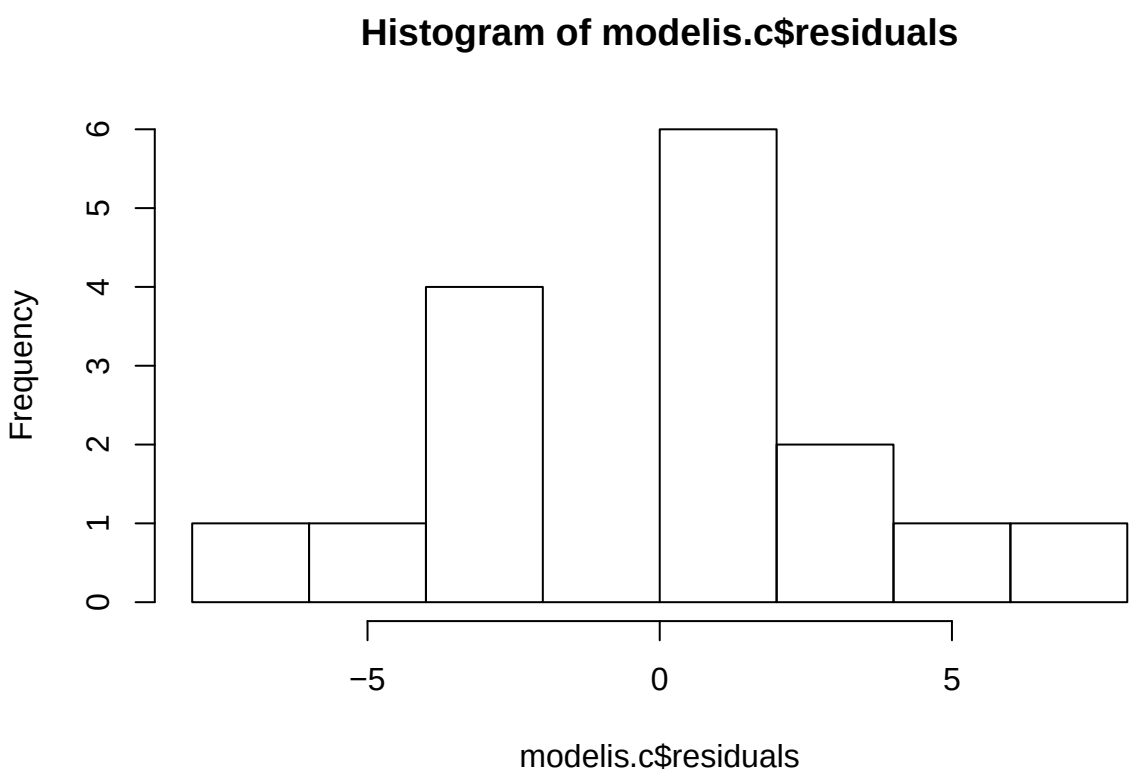


```
ats <- data.frame(90, 10)
colnames(ats)<-c("x1", "x2")
predict(modelis.c, ats)
```

```
##        1
## 88.57384
```

(d) *Kelių kintamųjų tiesinė regresija* (ČM II.6.2). Sporto apžvalgininkas tiria, kaip krepšinio komandos laimetų rungtynių procentas Y priklauso nuo komandos biudžeto x_1 (mln.litų), vidutinio per rungtynes pelnyto taškų skaičiaus x_2 ir tritaškių pataikymo procento x_3. Duomenys apie 16 krepšinio komandų pateikti lentelėje.

Pergalės (Y)	91	33	73	43	53	63	43	53
Biudžetas (x_1)	6	7	6,1	8	9,6	7,6	11,4	8
Taškai (x_2)	85	74	83	77	78	81	80	79

Tritaškiai (x_3)	51,1	45,7	49,2	47	49	49	49	48,3
Pergalės (Y)	95	35	75	45	55	65	45	55
Biudžetas (x_1)	6,2	7,2	6,2	8,2	9,8	7,8	11,6	8,2
Taškai (x_2)	86	75	82	78	82	81	77	81
Tritaškiai (x_3)	51,5	46,1	49,5	47,5	49,3	49,3	49,2	49

```
dat.d <- matrix(c(91,  6.0, 85, 51.1,  33, 7.0, 74, 45.7,  73,  6.1, 83, 49.2,
                  43,  8.0, 77, 47.0,  53, 9.6, 78, 49.0,  63,  7.6, 81, 49.0,
                  43, 11.4, 80, 49.0,  53, 8.0, 79, 48.3,  95,  6.2, 86, 51.5,
                  35,  7.2, 75, 46.1,  75, 6.2, 82, 49.5,  45,  8.2, 78, 47.5,
                  55,  9.8, 82, 49.3,  65, 7.8, 81, 49.3,  45, 11.6, 77, 49.2,
                  55,  8.2, 81, 49.0),
                byrow = TRUE,
                nrow = 16, ncol = 4)

dat.d<-as.data.frame(dat.d)
colnames(dat.d) <- c("y", "x1", "x2", "x3")
dat.d
```

```
##     y   x1 x2   x3
## 1  91  6.0 85 51.1
## 2  33  7.0 74 45.7
## 3  73  6.1 83 49.2
## 4  43  8.0 77 47.0
## 5  53  9.6 78 49.0
## 6  63  7.6 81 49.0
## 7  43 11.4 80 49.0
## 8  53  8.0 79 48.3
## 9  95  6.2 86 51.5
## 10 35  7.2 75 46.1
## 11 75  6.2 82 49.5
## 12 45  8.2 78 47.5
## 13 55  9.8 82 49.3
## 14 65  7.8 81 49.3
## 15 45 11.6 77 49.2
## 16 55  8.2 81 49.0
```

Ar tiesinės regresijos modelis tinka? Ar visi kintamieji jame reikalingi?

```
plot(dat.d)
```

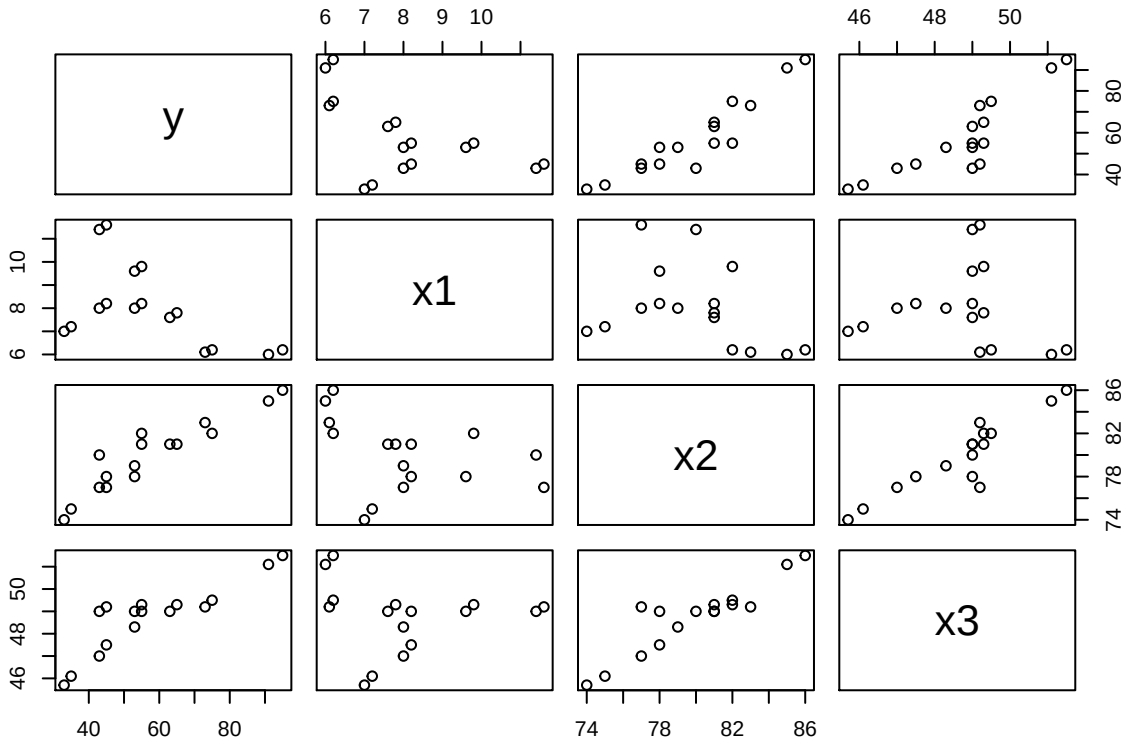


```
modelis.d <- lm(y~., data = dat.d)
summary(modelis.d)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = y ~ ., data = dat.d)
##
## Residuals:
##     Min      1Q  Median      3Q     Max
## -4.4667 -0.2674  0.3371  0.4904  2.2461
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) -384.4342    13.6442 -28.176 2.48e-12 ***
## x1            -5.1310     0.3190 -16.087 1.74e-09 ***
## x2            -0.1393     0.4045  -0.344    0.736
## x3            10.1482     0.8216  12.352 3.50e-08 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 1.573 on 12 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.9941, Adjusted R-squared:  0.9927
## F-statistic: 676.7 on 3 and 12 DF,  p-value: 1.204e-13
```

```
hist(modelis.d$residuals)
```

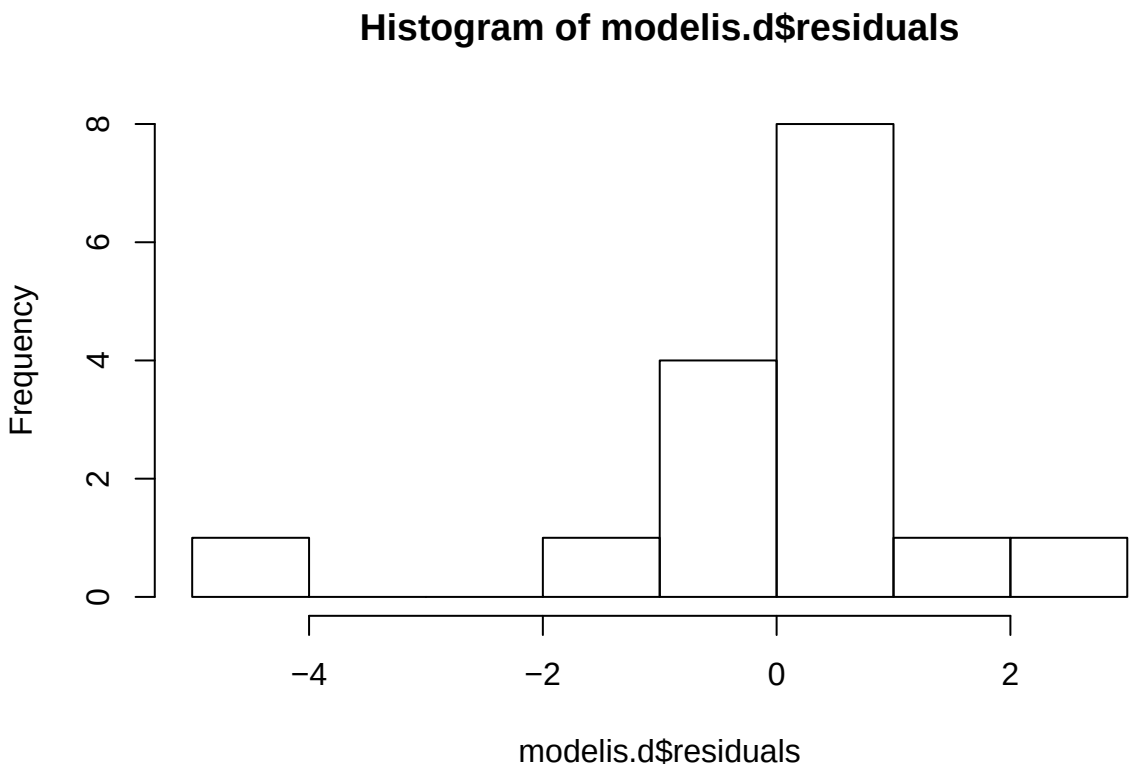

Kintamasis x_2 nereikalingas.

Padaryta su R version 3.4.2 (2017-09-28), x86_64-pc-linux-gnu.